

ترجمه متون ادبی

(با تجدید نظر)

دکتر علی خزاعی فر

تهران

۱۳۸۶

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

زبان و ادبیات انگلیسی ۳۷

خزاعی فر، علی، ۱۳۳۶ -
ترجمه متون ادبی / علی خزاعی فر. — تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۲.
پنج: ۲۲۵ ص. — (سمت: ۶۹۷، زبان و ادبیات انگلیسی؛ ۳۷)
ISBN 978-964-530-136-9
بها: ۱۶۰۰۰ ریال.
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
ص.ع. به انگلیسی: Ali Khazaeefar. A Textbook of Literary Translation.
کتابنامه: ص. ۲۲۴-۲۲۵.
چاپ اول: تابستان ۱۳۸۲، چاپ پنجم: بهار ۱۳۸۶.
۱. زبان انگلیسی — ترجمه به فارسی. ۲. ترجمه. ۳. زبان انگلیسی — کتابهای
قرائت — ادبیات. الف. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
ب. عنوان.
خ ۲ ف ۱۴۹۸/ ۲/ ۴ PE
کتابخانه ملی ایران
۴۲۸/۰۲
۸۲-۱۳۴۵۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

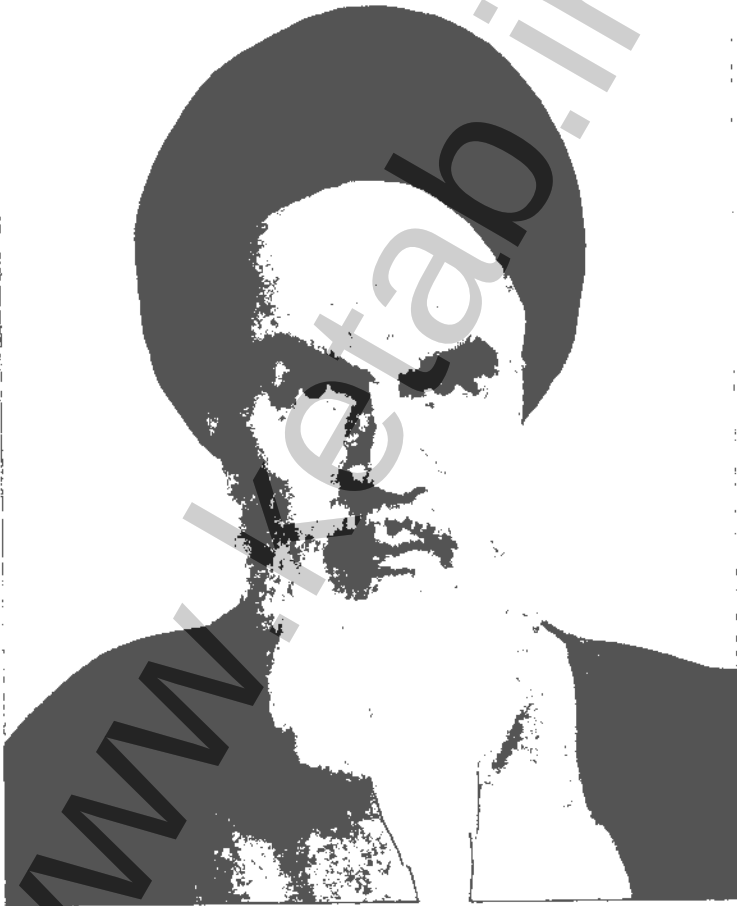
ترجمه متون ادبی
دکتر علی خزاعی فر
چاپ اول: تابستان ۱۳۸۲
چاپ پنجم: بهار ۱۳۸۶ (با تجدید نظر)
تعداد: ۳۰۰۰
حروفچینی و لیتوگرافی: سمت
چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
قیمت ۱۶۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل
توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.
آدرس ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،
روبروی پمپ گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.
www.samtl.ac.ir info@samtl.ac.ir

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت» محفوظ
است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

In the Name of Allah

the Compassionate, the Merciful

بیشتر احتیاج به زبان - زبانهای خارجی - نبود امروز احتیاج است به این، یعنی
جزو برنامه تبلیغات مدارس باید زبان باشد و زبانهای زنده دنیا، آنهایی که در همه
دنیا شایعتر است.

صحیفه نور؛ ج ۱۸ ص ۹۹

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآورهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته های مترجمی و زبان و ادبیات انگلیسی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «ترجمه متون ادبی» به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. امید می رود علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: مترجم ادبی
۱۴	فصل دوم: دو اصل بنیادی در ترجمه ادبی
۲۹	فصل سوم: واحد ترجمه
۴۲	فصل چهارم: اشتراک، تغییر و انتقال
۶۱	فصل پنجم: روش ترجمه متون ادبی
۸۰	فصل ششم: زبان گفتاری
۱۱۴	فصل هفتم: ترجمه شعر
۱۳۶	ضمیمه
۱۳۸	داستان کوتاه بودجه، ترجمه عبدالله کوثری
۱۵۲	بخشی از منظومه سرزمین بی حاصل، ترجمه حسن شهباز
۱۶۰	بخشی از رمان هکلبری فین، ترجمه نجف دریابندری
۱۷۰	بخشی از رمان دن کیشوت، ترجمه محمد قاضی
۱۷۶	بخشی از داستان کوتاه باران، ترجمه دکتر علی محمد حق شناس
۱۸۴	داستان کوتاه کوتوله، ترجمه دکتر علی خزاعی فر
۱۹۲	بخشی از شعر مرگهای بوئنوس آیرس، ترجمه احمد میرعلایی
۱۹۶	بخشی از نمایشنامه تراژدی قیصر، ترجمه فرنگیس شادمان
۲۰۴	بخشی از رمان تام جونز، ترجمه دکتر احمد کریمی حکاک
۲۱۲	بخشی از کتاب ضد خاطرات، ترجمه ابوالحسن نجفی / رضا سید حسینی
۲۱۶	بخشی از رمان حریم، ترجمه فرهاد غبرایی
۲۲۴	کتابنامه

پیشگفتار

هدف در سنامه ترجمه ادبی آن است که در سیری منظم دانشجویان را با برخی از مهمترین اصول ترجمه ادبی آشنا کند. این اصول در هفت فصل معرفی شده و هر فصل شامل بخشهای زیر است:

- بحثی مختصر درباره موضوع

- مثالهایی در توضیح موضوع

- تمرینات متعدد درباره موضوع که در منزل انجام و در کلاس بررسی می شود.

در سنامه همچنین یک بخش ضمیمه دارد. در این بخش دانشجویان با

نمونه های بلندتری از ترجمه های چاپ شده شعر، داستان و نمایشنامه آشنا می شوند.

در سنامه، چنانکه گفته شد، به معرفی برخی از مهمترین اصول ترجمه ادبی

می پردازد. این در سنامه براساس این اعتقاد نوشته شده که بدون اصولی نظری و

بنیادی، نه می توان ترجمه را آموزش داد و نه می توان درباره آن داوری کرد.

خواننده وقتی متنی را می خواند که مترجمی زبان دان آن را ترجمه کرده،

زبان ترجمه را رام و روان می یابد. زبان ترجمه توجه خواننده را به خود جلب

نمی کند بلکه باعث می شود خواننده زبان را احساس نکند و غرق در محتوای متن

بشود. به زبان استعاره، زبان ترجمه، در اینجا، به جاده ای صاف می ماند که باعث

می شود راننده (خواننده)، بی آنکه حواسش به جاده پرت شود، غرق در تماشای

مناظر اطراف جاده بشود. وقتی دانشجو خود ترجمه می کند می بیند متن اصلی بسیار

وحشی است و زبان ترجمه او مثل جاده ای پردست انداز از کار در آمده است. ایجاد

انسجام منطقی در متن ترجمه دشوار است. ساختارها و تعبیرات و ترکیبات بیگانه اند

و نهایتاً هر چند دانشجو موفق می شود همه اندیشه نویسنده را منتقل کند، باز زبان

ترجمه او ثقیل است. فرق بین دانشجوی ترجمه ادبی و مترجم زبان دان چیست؟ کار مترجم زبان دان مبتنی بر پیش فرضها یا اصولی است. این پیش فرضها را می توان در قالب قضایایی که مبنای عقلی- استدلالی دارد بیان کرد و آنها را راهنمای عمل قرار داد. این اصول از تحلیل کار مترجمان ادبی به دست می آید و قابل آموزش است.

پس مترجم زبان دان براساس یک سلسله پیش فرضها یا اصول ترجمه می کند. یکدستی، انسجام و روانی ترجمه مترجم زبان دان حاکی از وجود این اصول است، هرچند که مترجم ممکن است شناختی آگاهانه از این اصول نداشته باشد. با این حال، اگرچه آموزش ترجمه ادبی با آموزش اصول ترجمه آغاز می شود، صرف دانستن اصول ترجمه از کسی مترجم ادبی نمی سازد. پیاده کردن درست اصول ترجمه در عمل نیاز به تمرین و ممارست دارد و مهارتهای زبانی بسیاری می طلبد، مهارتهایی که عمدتاً به بازآفرینی جمله در زبان فارسی مربوط می شود. در خلال آموزش دانشجو ذخایر لغوی، نحوی و معنایی مشترک دو زبان را می شناسد و می آموزد که مرزهای میان دو زبان را تفکیک کند به طوری که بداند در کجا می تواند و در کجا نمی تواند ذخایر لغوی، نحوی و معنایی زبان اصلی را وام بگیرد و نیز اینکه چگونه با انتخاب کلمات و ترکیب آنها، سبک ایجاد کند.

در این درسنامه هدف اصلی معرفی اصول ترجمه ادبی است. با این حال، هدف مثالها و نمونه های متعدد ارائه شده و نیز تمریناتی که در پی هر درس آمده، این است که دانشجو در پیاده کردن اصول نظری ترجمه ادبی ینش و ممارست پیدا کند.